ILLUNA

"Dan... dan... dan
Eguzkijak iges einda
Dana ilun dan.
Arana-Goiri'tar Sabin.

I

...rzkijaren ikuskafitasunak nork ez ...ezagututen? Argija, berua ,edeftasu...asuna da.

...rzkijaren iges-egitia gauza ituna da. ...k bere oyal baltzpian artzen gauzanian ...noko txoritxubak abesten dabe... ez ...egiko lili usaintsubak ageftzen dabe ...e zuritasun garbija... ez ixadijak ixu...dauz, egunez, ixuriten dauzan alata...zpijak.

...itasuna... bildufa... ituna... ¡¡Gaba, ...! ¡Zein itxusija zaran!

...intxu samufa ikaratu egiten dozu ...betozkuaz! Lixunkeri-egafiz arnasoz...ibiltzan gixon eta emakumiak zeure ...altzetan jezafita, asetuten dabez eur...rarijak. ¡Gaba dan adizkide galduba! ...zkijak iges egitian, dana ilun da... ...kaseri, baso, mendi, muru, afo, ibai, ...itxaso; ixadi osua ilunaren magal ...n ocan etzaten da. Eta ixadijari ...ijak iges egitian geftetan yakona, ...n yakon Euzkadi geure Abefija'ri La...afa galtzian.

II

"Euzkadi estal
Bei gau-pian
Lagi-Zafa gal-eban ta
Baltzitu zan.
Arana-Goiri'tar Sabin.

...zkadi'ren eguzki dizdiratsuba Lagi ...n zan. Eguzki ofek argituten eban be...rgiz euzko-bixija; eguzki ofek sutu...ian bere matasun-gafez euzko bijotza; ...i ofen edeftasun dizdiratsubak apain...ebazan euzko-ekandu jatofak, eguz...fen osasunak indaftu ta sendotuten ...euzkotafen ele aberatsa; euzkerea. ...itxafez ta geure abaen efuz... euzko ...tasun-eguzkija safkalderuntza asi zan.

Euzkadi'ko jauntasna, España'ko bakaldunak aftu eban. Jauntasun ori gora - bera Euzkadi Lagi-Zar-pian bixi zan... baña egunak juan, egunak etofi... 1839'gn. urtian, ¡urte zitala! azkatasun-eguzkija euzko- mendi-ostian saftu zan; bere izpijak berua ta argija, bijak galdu ebazan. Bijen bitartian euzko-gogua moteldubaz, euzko -bixija ta bijotza epeldubaz, euzko-elia, lotsatuta lez, basefiruntz igeska asi zan. Euzko-ixate bikaña erdeltzalekeri-ardauz mozkoftu zan, eta euzkera liraña, erijotza -bilduřez sutonduan kikilduta daguan agurea lez, euzko-mendijetako aldapetan dingilizka diran basetxietan jafi zan.

Euzkadi'ko jauntxubak, euren neufigabeko ondasun ta aundikeri-egafija legortu guran, Madrid'eri eskiñi ta emon eutsen euzko-bijotza. 1896'gn. urtian Lagi-Zaf -eguzkijak, bere azkenengo izpi odoltsubak ixurijaz, iges-egin euskun. Geure jauntxu afotzaliak euzko-azkatasunari bijotz erian ezpata zofotzez ukutubaz, erijotz-magalera jaufti eben. Eta afezkero, Euzkadi ren seme deunge ta galdubok, euzko-iluntasunaren ego baltzetan jafita euren gurari zikin gustijak asetuten iñardu dabe: Irakasle erdeltzaliak, epaikari afotzak, efi-agintari euzko-aufkarijak. Euzkadi baltzez jantzi eben. ¡Gau baltza benetan! Negafgafija benetan norberaren semiak azke zan guraso matia kate gogofez lotutia!

Euzkotafak euzkotaftasuna galtzen asi ziranian euzko-eguzkija be murgilduten asi zan; Euzkadi'ko jauntxubak, euren bijotzetatik euzko-matasuna jaurti ta erdeltzaletuten asi ziranian, jo eban Euzkadi gaxuak.

Eguzkijori biztu gura ba-dogu, Euzkadi eguzki ofen izpi-argiz argitu gura ba-dogu, euzko-bijotza euzkeltzaletuten alegindu biaf gara. Euzko-bijotzak gaftzen ba-doguz, lastef dogu Lagi-Zafa eguzkija biztu. Zoragafija geure mendiftetik, udabafiko eguzkija lez Lagi-Zaf eguzkijak igongo daben eguna!

MATE.
E. A.-B.

ERRIJETATIK

SORALUZE

...KAŘIETA'RA.—Sabin'an ilobi auf...elaunikotuko dira igandian abeftzale ...o bat. Emen jaupa entzunda, goizeko ...etan izango da urteria Durango'tik ziar ...ika'ra. Batzaf etxia ikusteko atsena ...ntan.

...loren Sukafieta'ra. Otoitz beroa ta ...txofta bat edo beste eskeñiko diotez ...aliari. Beaf bada itzaldirik ez da izan...afia Soraluze'ko efi abeftzaliaren ize...e zintzotasunezko eskeintza bai. Ber...o abeftzaliak ere ez dira aguftu ba...gatzekoak eta bigafen atsena. Bazka...lungia'n. Etofera Getxo'tik-Bilbao'tik Sabin-Etxia ikusteko azkura bizia da...aftu-rten bat egiteko asmoa da. Gus...um bat, emakume ta gizonezko. Ibi...zorlontsu bat egin daizuela, ba.

...RANGO'KO JAYA.—Ikaratuta gel...giñan bertaratu giñanok ain jai txu...a geftatzeaz Abeftzaletasunaren in...ikusia dago. Begietan lausoa daben ...lentxuago edo gerotxuago ikustera ...beaf dira.

...TZOKI BAŘIKO IANAK.—Poliki ...be aufera doya geure jauregi edef ...Poliki, geuri ala idudiřu beintzat, zain ...luze juateakon eran beaf bada ez dau...ik izango geure irudpenak. Argazkia ...oizpait argifaldu beaf dezute, ba, ...axeta", (1 bada agindua zof da-ta..." ...a ipiñiko det "irakufi genduan".

...FAŘ LABUŘAK.—Garmendia'taf Jon ...endi gusiakin larunbatian Lasarte'ko ...batera juana da. Bere semetxo bat ...daukanez euzkiřako bustialdiak artu ...an da-ta (2).

...durtengo dagonilean igas baño mila ...aufleko geyago izan da Udalak dituan ...uzietako zerga edo inpuestuagatik ba...an dirutza.

...Alcala Zamora jauna Donostia'ra da...a ta afera aundia egiteko asmoak izan ...dira, ba, Udal ordezkari bat ere bef...e beaf ei-da.

DRISDRAS.

...("Lauaxeta,'ri pizkaten gentzaz bi...itxi jozube, udaldija igazitera, beria...gefik galduko eztan lekuben batera ...ixan biaf da-ta.

...¿"Bustialdijak" aftzen eguzkitara? ...aldijak" aftzen ixango da.—Ibon.

YURRETA

...EDRE MIREN EGUNA.—Egun one...jai ospetzubak iragafita egozan uri ..., Lauzirika gotzain uri onetako seme ...afija etofala-ta.

...afetako jaupa nagusija gotzain agufoock esan eban, bafa txonitza egin be, ...geure euzkera edefian ganera.

...ura askon aftian esan eban, bera bixi ...tokijan ez dala euzkerarik egiten, eta ...egiten yakola berari, baña euzkel ...ta bere jayotetxia mafe dabezala-ta ...raz itz-egin biaf ebala: olan ba, euz...gustijok batasunez ikustia opa dauz...ta abaf, txonitza goiz eta afatsalde ...euzkeraz-egin euskun.

...de" asafe-samaf egon ei zan Mafki...dian erderaz-egin ebala-ta, baña gu ...gagoz euzkera gafbi-gafbijan egin ...ta.

...ospetsu au aunditzeko etofi zan Mo...duna, sakon baño sakonago saftu yakun. Lenengo erespatzak kalejira zolijak, gero ixugafizko mendigoxale aldrea, azal-azal eta bizkof, euren makilaen otsak eta kemenak itxaropen oso-osua damaskuen.

Zelai-ziaf, bafuratu ziranian aba botez EUZKADI'ren itxaropena ofexek dira entzuten zan.

Gero jaupa naguzijak, bijozketa andija emon euskun, batez be jauna gora jasoaldijan, erespatzak "Euzko Abendaren-Ereseřkija" ereskiřutian. Bijotza tauradaka ixil ixilik geure gogua Goiko Jaunari zuzendu, ta Euzkadi-aldez otoi berua egin gendun.

Ganetiko, Astarloa'ri omena, Euzko-Gastedi'ko abestalde ta erespatzaren erestaldiak entzutian, zoratuta lez jafi giñan. ¡A zan poza! Euzkadi zorijonekua zala irudiřu yatan! ¡Etzan gitxijagorako be!

Afatsaldeko, itzaldi ta abaf egin ziranak, gomutagafijak benetan, abeftzale ez diran notiñari entzun geuntson auxe: "Bizkafafen alderdijari itzalez begiratu, olango batzafak egiteko kemena daben alderdija, txapeldun lasteř ixango da", egija esan dozu. Idazki luze au amařu baño len asmo bat ageftu gura dot.

Durango'n mendigoxale aldrea txaide-ziaf sartu ziranian asmo bat etofi yakun burura, afpide-bidez-edo, B. B. B. agintzen daben esan, mendigoxale orok jantzi bardiña ixan biaf leukela, ezpatadantzarijak dauken lez.

Onetako, praka ta txamafa bardiñakaz jantzi biaf lefekezala.

B. B. B. asmo oneri ¿zer deritxazube? Begiko ba-yatzube, ainbat lastefen asmo au betetia ondo ixango litzake.

GASTETXU BAZKUNA.— Gastetxuben bazkunia gefuten asi da, ta lasteř batzaf batera dei-egingo yake. Mutikuak, Mutikuak, ¡gefitu danok!

EUZKO-LANGILEN BAZKUNEA.—Euzko-langilen bazkunea ¿noz geftauko dogu? Itxaftu mutilak, lasteř dei-egingo yatzube-ta.

URKI.

MAÑARIA

EUZKEL-IXENA.—Astaftian ugutzau eben Todor Andoni euzkel-ixen politakaz, Goiřtaf Eulogi abeftzale zintzuaren alabatxu bat. Atamabitxijak, Untzalu'taf Todor abeftzale zintzua ta bere emastia ixan ziran.

Zorijonak, eta auferantza be olan jafai.

DURANGO'RA.—Igandian Durango'n ospatu zan jai abefkoi nagosira, efi ontatik notiñ asko be asko juan gintzazan. Gure ezpatadantzarijak be, edufa baxen zuri jantsita, goxian-goiz txairo ta bizkof juan ziran; egun zoragafi ori, pozezko urduritasunaz itxaroten eben eta. Emengo batzokiko ikufin bafija oneik eruan eben.

Egun ofetan Durango'n, egin zan gustija, begi-begiko ixan yakun. ¡Axe egun edef eta abefkoya! Jaya'ren anditasuna biaf dan lez azaltzeko, nire luma txirua ezetara be ezta gai. Bakafik esango dot, olako egun bat Durango-aldian oso biafekua ixan dogula; abeftzale geranok, geure abefijaren matasunian sutsuagotuteko, ta abeftzale eztiranak egijaren bidez geure alderdi edefera erakarteko.

JUAN-ETOŘIJAK.—Bilbao'ra juan ziran alditxu bat igaroten, Goiřtaf Arantzazu ta Irenetxu gure auzo-neskato politak.

—Astelenian egon ziran emen, Betia'taf Mariñe ta Areitiouftena'taf Susane, anderaño abeftzaliak.

—Larunbatian aguftau gebazan Agifezabal'daf Emilen eta emastia.

—Alditxu bat igaroten aurkiten da, Gofitxo'taf Jule Bilbao'ko anderea ta bere umetxubakin. Baña alditxu bat igaroten aurkitzen da, Elberdin'daf Alberedatxu Galdakano'ko mutiko zolija be.

—Bergara'ra iuan ziran Magunazelaya' taf Aurkene (Presen) anderea ta Arizna-bafeta'taf Atanase emengo irakaslemia.

—Santurtze'tik etofi zan Mendieta'taf Danel mutila.

—Bermeo'tik, Ibafa'taf Polentzi mutila.

—Lafabetsu'tik etofi ziran, Bafenetxea' taf Joseba ta Laurentzi mutilak.

ZAURITU.—"Gereta,,'ko Afizabalaga taf Gerbasi gixona, igarotako asteko barikuban, Kapanaga'ren karobirako afi-ataretan iñardubala, buruan zauritu zan. Lenengo osakuntzea emen eginda gero, Basurto'ko gexotegira eruan eben. Eta entzun dogunez, egunotan, oberantza-eginda aurkitzen da. Arin osatu Gerbasi.

ETXIA BAŘIZTUTEN.—Aftzubia'taf Jon "Zeafa,,'ko etxagun gastiak, bere etxia bafiztuten diardu.

¡EDEŘTO MUTILAK!—Igandian etofi ziran Burgos'tik, Durango'ko jai-abefkoyan eguna igaroteko asmuaz, Goiřtaf Markelin, Barazar'taf Kandida, Bernaola'taf Efapel ("Etxand,,'ko Eropail) eta Zugatzagofia'taf Bingen.

Mutil oneik, efi ontako semiak dira, ta Burgos-aldian, Amesti'taf Anastasi (au be emengo semia) buru dabiela, afgin-lan edefak egiten diñardube. Ta, abeftzale zintzuak diralako, igazitako igandian, Durango'ko euzko-jai edefera, abefija'ren matasunak igituta etofi ziran.

¡Edefto mutilak; olantxe jafai! Antziñako "Gastela-mutilak" lez, kistaf on eta euzkotaf zintzuak ixan beintzat.

MAÑARIKO.

MENDATA

Igazi dan igandian Durango'ra ixan gintzazan efi onetako "Mendigoxale Zoriondunak". Ogeta amafen bat gintzazan, eta Gernika'ko "Txara-Txara,,'kuakin "Ufutxu,,'n batuta alkafaz egin geban juan-etofija.

KORTEZUBI'RA.—Gauf Kortezubi'ra juango gara emengo Mendigoxale Zoriondunak Ikufiña be eruango dogu, ta beraz an batuko diran abeftzaliak aguftuko doguz.

¡EUP, MENDATAŘAK!.—Sabin-argazkijak edo postalak emen doguz, Garmendia'taf Jon, "Zeleta,,'k bidaldu dauskuz, eta Olaeta'taf Seber eta Insuntza'taf Josu' renian 0,30'n saltzen dira.

GEŘNIKA'KO "TXARA-TXARA,,'RI Igande ta astelenetan or joten dabezan txistu-soñu alayetan aufeskurik egiteko ¡etzare gauza ala? ¡Ori da lotsagafikerija ostera! ¡Txistu-danboliñak aufeskurako joten, eta dantzarako mutilik, ez!

Eskefak Muxika'ko Enbeita-anayai eta Euba'taf Peli'ri, euren belafi zufakin txistu-otsa entzuten dabeneko, Bafenkalian dirala naiz Goyenkalian ixan, ainkotsian dantza-lekuratuten dakijen mutilak arixek dira-ta.

Enparaukuak, ostera, abenduko euli-epelak dirala dirudije; "nik dantzan eztakit eta eztakik", zamapian istandak-eginda kor taratuten dan asto zafari baño zirkin geyago soñubak eraten eztautselako.

"Txara-txara,,'n bai-dira dantzan ondo dakijen mutilak be, ba.

Eta ain ondo dantzan jakin eta, ¿euzko -dantza garbijetan jolastu barik geratu?

Ia, datofen astelenerako apuf bat bizkoftuten zarien.

GASTE-BELU. (1)

(1 "Txara-txara,,'ko mutilai, "Gaste", alagalako "sermoya" jaurti dautsazube. ¿Lekaroko "sermoya", ez ete-da ixango?.—Ibon.

JAUPA BAT

Igazi dan igandian Durango'rantz joyezala tafanta iruliťa egin ixan yakezan zaurijetatik emengo beko bixitz igeskofetik beste beti-irauneko bixitzara Goikua'k eruan ebezan Zubizafeta'taf Joseba Mirena eta Samaniego'taf Markelin ziranen gogo -aldezko jaupea atzo goxeko zortziretan emen, Bilbao'ko Jagoba Deunaren txadonan ixan zan.

Jaupea abestuba ixan zan, Perosi'ren iru abotsetara abestuten dan il-jaupa edefa.

Japa-abeslarijak Euzko-Gastedikuak ixan ziran, eta ondo baño obeto abestu eben. Zoritxafeko gaste bi onein gogo-aldezko jaupa onetara ozte aundija eldu zan, gure B. B. B.-agintarijak aufenengo zirale eldu be.

Eleizkixun au zala-ta, Euzko-Gastedi'ko ikufiña bere txeigo nausijan makila-gafira eratsita zala ikusten zan, il ziranetatik bata, ba, Zubizafeta'taf Joseba Mirena, Gastedi'ko bazkidia ixan zan.

Goyan, begoz, il ziranen goguok, eta emen beyan euretzazko otoyak donokiratu daiguzan, geuri be beste aldi baten alantxerik egin dagiskuentzat. Gauf zuri, bijaf niri, erijotz-aizto ofek usterik gitxijen dogunian oratuko dausku, ba, eta geyago atzera bijurtuko ezkaran lekura eruan.

Il ziranen sendikuai gure tamal-agufik bijotzetikuen au be-yuakijue.

"EUZKO"

Asteroko abeftzale onon 7'gafen zenbakija eskubetan daukogu, ta aufierauko beste zenbakijak baxen txukun atara dabe.

Bafuban dakafen "Gastetxu" be ikuskafija datof, ta bai irakufgafija be.

"Joseba eta Permin" adizkide bijen ipuña edestuten dau, eta adizkide onak afizku-unetan ezagututen dirala, ondo polito ageftuten dausku.

Joseba, gastia ta soin ariñeko mutila, otsuakandik ufun zan bitaftian, Permin soin aztun eta ibilkera sofekuari eskuba iduneratuta adizkidetasuna erakusten eutsan, otsua etofkijuela entzun ebaneko, Permin gixagaxua otsuaren agiñetan bakafik itxita afizkutik igeska zugatz-ganera igoteko.

Ikaskixun edefa auxe guzuf-adizkidiai irakasteko.

"Euzko,,'k beti lez idazlan edefak dakafz, ta bai argazki begikuak be. Zorijonak, eta jafařu olantxe.

Bertzo zarrak

(Mañarian batuta)

Zapateru aprendiz bat
dago Bitorijan,
bafiak egn leikez
aren istorijan.

Neskakaz bafiketan
beti itufijan,
saspi nobija ein-ditus
ila bi ta erdijan.

Lenengo nobijia
Antonia Perez
zer egin eztakijela
alpefen-alpefez.

Bigafen nobijia
Agustiña Baldres,
gorputz polita baña
arpegija baldrez.

Irugafen nobijia
doña Efiita,
motza ixan ezpalitz
neskatxa polita.

Laugafen nobijia.
doña Margarita,
lastimez dauko ezpana
okef ebagita.

Boskafen nobijia
doña Mari Andres,
lastimez botaten dau
begi bata trabez.

Beste bijak txito orain
gorulari maratzak,
ari piña egiñen puruz
tximurturik atzak.

Bata da Petornila
bestia Marija,
ogetik jagiteko,
mokofen nagija.

Txokolate piñari
begija argija,
atofatxu zafa baña
miñian bafija.

Uafa.—Bertso oneik, Mañaria'ko andera urtetsu bateri entzunikuak dira. Biar-bada, ganora lafegirik eztabe ixango; baña, gustijak bialtzeko esan zenduban ezkero, oneik be bialtzen dautsudaz.

MAÑARIKO (1).

(1 Bertsuok, egija, esan, ganora lafei bakuak dira, baña edozetara be "zapateru aprendijak" "nobijak" bilatuteko eban baño ganora geyago dauke. Oski gintzarako ganora geyago ezpa-dau, ¡neuretzako oskitan enayako beinguan juango!.—Ibon.

Lotsagarrija

Lengo egun baten eskabide bat egin eutsoen efi batetik Bilbao'ko dendari bateri eta eskabide au euskeraz egindako idazki baten bitarfez. Dendiaren jaubiak eztaki euzkera, baña, bertan otseintzan dabiltzan mutilak euzkeldun utzak dira, eta euren burubak abeftzaletzat daukez. ¡Ez ei-eben ulertuten idazki aretan egiten zan eskabidia!

¿Ez da lotsagafija benetan? Biri emon eutsen denda-jaubiak zer esan gura eben jakiteko asmuaz idazki aren egiliak, eta biyat mutu.

¡Zenbat aldiz geftatuten dira ofelakuak! Eta dana da, euzkel-atala ta "Egunekua" irakufsten sayatzen ez diralako.

Irakufita ikasten da. Ziuf nago irakufsten ekijen batek irakufi ba-leutsoe, arin ulertuko euela, baña ¡tamala! euzkera irakufsten zala ixan eta egunian ezin aldi apuftxu bat euzkereari emon. Eta gero abeftzaliak dirala... ¡Utikan! ¡Ofelako abeftzaliakin iñora be ez! Beti erderea darijuela, beti euren irakuf-gai gustijak erderaz...

Geu be, euzkeraz mintzatuten ezpagara, Kantalapiedra'kuak ez dira etofiko euzkera egiten. Mafatu euzkerea, eta ez dedila ofelako lotsagafirik geyako jazo.

IRU-ASKETA (1).

(1 Sermoa polita egiten dautsazube. ¡Baña bai biaf be, euzkotafen afteko erdeltzalekerija lotsagafijetan be lotsagafija da-ta!...

"Euzkel-Atala" ta "Egunekua" irakufiko ba'lebez" ¿diñozu? ¡Leku onian dago gauziori! ¡Ezta begiratu be!...

¡¡Ogeta amar milla!!

¡Ogeta amaf mila euzkeldun belaumikoturik otoi-egiten! ¡Ogeta amaf mila anai gogo bategaz batu-batuta zerura begira! ¡Ogeta amaf mila katoliko ludian diranik elizkoyenak, zintzoenak, garbienak euren zinismenak agirian aitoftzen. ¡Zein edefa, zein pozkafia eta zein goragafia!

Josu'k izan bazuan iru edo lau Berari otoi-egiteko batzen ziran tokian antxe bertan egongo zala. Bera ere zein pozik eta bigunk begiratuko zigun igandean Durango'n ainbeste eta ainbesteri.

ONALDE.

IMPERMEABLES EL BUFALO MARCA REGISTRADA

NUESTRA FIRME DECISION

en vender directamente al público ha revolucionado la plaza

Comprando en nuestra fábrica se economizará un 50 por 100

Fábrica de Impermeables

"El Búfalo"

Producción totalmente nacional

FABRICA Y OFICINAS:

Boulevard, 1, y Oquendo, 2

SAN SEBASTIAN

SUCURSAL EN BILBAO:

GRAN VIA, NUM. 6

Cuide del cabello de sus niños

Aplicándoles con frecuencia *Capilar Americano*, su cabello crecerá sano, abundante y sedoso. Pídase en perfumerías y droguerías. Precio, pesetas 6,50.—Perfumería ICART. Barcelona.

CAPILAR AMERICANO

Hotel Torróntegui

75 HABITACIONES, 75 BAÑOS

RESTAURANT.—TERRAZA

ARENAL, 6 — BANCO BILBAO, 8

Aranburu'tar R.

AZAL ETA TXIZ-BIDIAK

Fueros, 5, 3.° DONOSTIA

MARTIKORENA

Bekiyeta'ko gaixoen zendagillea

Garibay, 15 bis. 2.° DONOSTIA.

Olareaga'tar J.

Suduf, estafi eta belafietako sendagilea

CORREO, 50. — TOLOSA.

Ufutizkiña. 209

...ería - Platería - Relojería

...STRUCCION Y REFORMA DE ALHAJAS

...ZGAZPI 10 — DONOSTIA

BITXITEGIA-ZILLARTEGIA-GABLUKIZTEGIA

BITXIAK EGIN ETA BERRITZEN DITU

Urrutizkiña. 13.777

SE RECOMIENDA POR SI SOLO EL ALIMENTO INSUPERABLE

ALAR-ONENA

...o afautzagilientzat eta txitak azteko. ...ik ematen ez duten jatekuak: Aragi ...in eta azuf-irin "Alar Onena".

Especialísimo para gallinas ponedoras y cría de pollitos. Resultados garantizados Harinas de carne, pescado y hueso "Alar Onena".

María J. Esnaola

...guz, 21 SAN SEBASTIAN Teléfono 12014

¡ALERTA! EXIGID SIEMPRE LA MARCA "ALAR ONENA"